

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobců: **a) INSTALAČNÍ MATERIÁL - HERMAN, s. r. o.**, se sídlem Masarykovo nám. 391/44, Vyškov, **b) S. H., c) M. H., d) A. H.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 427/16, Praha 2, ve věci žaloby na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, o žádosti žalobkyně c) o osvobození od soudních poplatků, v řízení o kasačních stížnostech žalobců a) až c) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 2. 2016, č. j. 5 A 189/2015 – 110,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobkyně c) **s e z a m í t á .**
- II. Kasační stížnosti žalobců a) a b) **s e o d m í t a j í .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze usnesením ze dne 18. 2. 2016, č. j. 5 A 189/2015 – 110, nepřiznal žalobkyni c) osvobození od soudních poplatků. V odůvodnění napadeného usnesení městský soud uvedl, že žalobkyně c) byla usnesením ze dne 19. 11. 2015, č. j. 5 A 189/2015 – 47, vyzvána k úhradě soudního poplatku za podanou žalobu. Žalobkyně c) na tuto výzvu reagovala žádostí o osvobození od soudních poplatků. Městský soud ji poté vyzval k řádnému vyplnění prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech (dále jen „prohlášení“), a sdělení konkrétních důvodů, o které tuto žádost opírá, a to ve lhůtě 7 dnů ode dne doručení tohoto usnesení. Žalobkyně c) na danou výzvu reagovala vyplněným prohlášením ze dne 15. 12. 2015. Dle městského soudu však žalobkyně c) v prohlášení ani v samotné žádosti o osvobození od soudních poplatků neuvedla skutečnosti, které by osvobození od soudních poplatků odůvodňovaly. Uvedla sice, že je dlouhodobě nezaměstnaná a nemá žádný příjem, avšak zároveň uvedla, že ji živí manžel - žalobce b), jehož průměrný čistý měsíční výdělek činí 29 213 Kč. Žalobkyně c) je přitom vlastnící několika nemovitostí, z nichž ne všechny spadají společného jmění manželů žalobkyně c) a žalobce b). Za takových okolností, i přesto, že je žalobkyně c) nezaměstnaná, je v jejích silách soudní poplatek zaplatit. Městský soud dále uvedl, že nejsou naplněny

ani podmínky práva na odpor ve smyslu čl. 23 Listiny základních práv a svobod, na které žalobkyně c) ve svém prohlášení odkazovala, neboť tyto podmínky nejsou zjevně splněny, pokud se jednotlivec domnívá, že o jeho podání mělo být rozhodnuto jiným způsobem, nebo že zákonem stanovené soudní poplatky jsou příliš vysoké.

Proti tomuto usnesení podali žalobci a) – c) [dále jen stěžovatelé a) – c)] kasační stížnosti (uplatněné v jednom podání), v nichž uvedli, že splňují podmínky pro osvobození od soudního poplatku, včetně uplatnění čl. 23 Listiny základních práv a svobod. K tomu stěžovatelé a) – c) přiložili přílohy: *Stížnost na neřešení závažných trestných oznámení – Policejní prezidium ČR a Generální inspekce bezpečnostních sborů, Gang zlodějů – Krajské státní zastupitelství v Brně, Odvolání proti rozhodnutí - Krajský úřad Jihomoravského kraje a Soud řeší krádeže věci za 10 milionů, zlodějům dával tipy policista – ČTK*. Na základě těchto důvodů tedy navrhli, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že pro aktivní legitimaci stěžovatelů je podstatné tvrzení o porušení jejich veřejného subjektivního práva, tedy že došlo k zásahu do jejich právní sféry. Napadeným usnesením městského soudu však stěžovatelé a) a b) na svých právech zkráceni nebyli. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. může soud na žádost účastníka, který tvrdí (a musí také doložit), že nemá dostatečné prostředky, rozhodnout o jeho osvobození od povinnosti soudní poplatků zaplatit. Toto rozhodnutí je svojí povahou rozhodnutím, kterým soud v probíhajícím řízení upravuje výhradně práva a povinnosti toho kterého žalobce (navrhovatele) vyplývající pro něj ze zákona o soudních poplatcích (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2012, č. j. 3 As 73/2012 - 20). Nedostatek aktivní legitimace stěžovatelů a) a b) je tudíž zjevný již z povahy věci samotné, kdy kasační stížnosti jimi podané směřují proti usnesení, kterým nebylo přiznáno osvobození od soudního poplatku stěžovatelky c). Dotčena na veřejných subjektivních právech tak byla pouze adresátka napadeného usnesení, kterou byla právě tato stěžovatelka. Ačkoli tedy stěžovatelé a) a b) zřejmě mají na řešené věci jakýsi „osobní zájem“, napadeným usnesením nebyli žádným způsobem dotčeni na svých veřejných subjektivních právech. Podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. soud odmítne návrh, jestliže byl podán osobou k tomu zjevně neoprávněnou. Nejvyšší právní soud proto kasační stížnosti stěžovatelů a) a b) odmítl jako podané k tomu neoprávněnými osobami, a to ve smyslu § 46 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 120 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka c) v podané kasační stížnosti, a přitom neshledal vady uvedené v odstavci 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnosti, ani na povinném zastoupení advokátem, neboť rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, vyslovil, že „[v] případě rozhodování krajského soudu o žádosti o osvobození od soudního poplatku a o návrhu na ustanovení zástupce (ale i o jiných procesních návrzích) totiž považuje [pozn. Nejvyšší správní soud] za nejpodstatnější, že se jedná pouze o úkony učiněné v probíhajícím řízení o žalobě, které slouží k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutím soudu o těchto návrzích nevybočuje z vymezeného rámce, jeho výsledkem není nic jiného než jen konečné rozhodnutí o procesní otázce podstatné pro žalobní řízení, jež před krajským soudem i v době rozhodování Nejvyššího správního soudu stále běží. Jestliže je tedy poplatková povinnost spojena s řízením o žalobě, v jehož rámci rozhoduje Nejvyšší správní soud o „procesní“ kasační stížnosti, nevzniká podáním takové kasační stížnosti stěžovateli nová poplatková povinnost, neboť za řízení ve věci je již zapláceno (případně se tato otázka řeší). (...) Výše uvedené závěry se pak promítají i do úvah o povinném zastoupení stěžovatele. Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.“

pokračování

Podaná kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti a lze z ní seznat, z jakého důvodu stěžovatelka c) považuje napadené usnesení městského soudu za nezákonné. V předmětné věci jde o posouzení, zda stěžovatelka c) v řízení o žalobě prokázala splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků, a tudíž se jedná o právně nikoliv složitou otázku.

Účelem osvobození od soudních poplatků je ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“).

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. pokud účastník doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela, lze pak pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody.

Úprava poplatkové povinnosti, resp. osvobození od ní, v zákoně o soudních poplatcích, představuje jednu ze základních součástí práva na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Je proto nutné vždy pečlivě zkoumat, zda jsou pro osvobození od soudních poplatků splněny zákonné podmínky. Je to přitom účastník řízení, kdo musí uvést skutečnosti, které jeho osvobození od soudních poplatků odůvodňují. Nejvyšší správní soud v této souvislosti odkazuje např. na usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS, v němž vyslovil závěr, že „*povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.*“ Obdobný právní názor vyslovil Nejvyšší správní soud např. rozsudku ze dne 3. 8. 2011, č. j. 2 Afs 36/2011 – 81. Soud tedy z vlastní iniciativy nezjišťuje podrobnosti o majetkových poměrech účastníka řízení, ale pouze hodnotí informace, které mu účastník řízení sdělí.

Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěry městského soudu co do zjištění míry majetnosti stěžovatelky c). Ta spoluvlastní hned několik nemovitostí, přičemž měsíční příjem jejího manžela činí dle zjištění městského soudu 29 213 Kč, což je bezesporu částka, ze které lze soudní poplatek při zohlednění nezbytných životních nákladů stěžovatelky c) a společně posuzovaných osob uhradit. Městský soud tak o stěžovatelčině žádosti rozhodl správně, konstatoval-li, že její osobní a majetkové poměry nezakládají naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků. Stěžovatelčina kasační námitka proto není dle názoru Nejvyššího správního soudu důvodná.

Vzhledem k tomu, že stěžovatelka c) uplatnila pouze jedinou kasační námitku, již Nejvyšší správní soud vyhodnotil jako nedůvodnou, nelze než uzavřít, že kasační stížnost stěžovatelky c) není důvodná. Nejvyšší správní soud ji proto podle § 110 odst. 1 věta druhé s. ř. s. zamítl.

Ve věci rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 věta první a § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s. Ve vztahu ke kasační stížnosti stěžovatelky c) Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatelka c) v řízení úspěch neměla a Ministerstvu spravedlnosti ani dalším stěžovatelům žádné náklady s tímto řízením nevznikly. Ve vztahu ke kasačním stížnostem stěžovatelů a) a b) Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal z důvodu, že kasační stížnosti byly odmítnuty.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. května 2016

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu